

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 20 lutego 2015 r. Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w S. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 25 listopada 2014 r. zaliczające U. Ś. do lekkiego stopnia niepełnosprawności na stałe z symbolem przyczyny niepełnosprawności 04 – O. Uzasadniając swoją decyzję organ wskazał, iż adresatka orzeczenia ma ograniczenia w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka oraz istotnie obniżoną zdolność do wykonywania pracy, co wypełnia znamiona lekkiego stopnia niepełnosprawności.

U. Ś. wniosła odwołanie od tego orzeczenia kwestionując prawidłowość rozstrzygnięcia o stopniu niepełnosprawności i domagając się zaliczenia do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności na stałe z uwagi na zdolność do pracy wyłącznie w warunkach pracy chronionej. Odwołująca domagała się również zasądzenia od organu, na swoją rzecz, kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w S. wniósł o oddalenie odwołania w całości wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

W piśmie procesowym, które wpłynęło do tut. Sądu w dniu 6 października 2016 r. odwołująca, z ostrożności procesowej, wniosła o zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

U. Ś., ur. (...), posiada wykształcenie wyższe i wykonuje zawód księgowej.

Niesporne;

U U. Ś. występuje znacznego stopnia astygmatyzm krótkowzroczny (od dzieciństwa korygowany szklami okularowymi) oraz nawrotowe zapalenie tęczówki obojga oczu o nieznannej etiologii. U U. Ś. doszło do odwarstwienia siatkówki oka prawego z przedarciem w kwadracie dolno – nosowym w maju 2014 r.

U. Ś. ma problemy z czytaniem i pracą przy monitorze. Przy czytaniu druku posiłkuje się lupą. Przed okiem lewym widzi czarną kulę, która dodatkowo utrudnia widzenia z bliska. U U. Ś. wstępuje niedowidzenie do dali (oko prawe 0,2 w korekcji, oko lewe 0,3 w korekcji) oraz znaczne niedowidzenie z bliska, a nadto zwężone niecharakterystycznie pole widzenia. U. Ś. przy pracy wzrokowej z bliska posługuje się wyłącznie prawym okiem, gdyż widzenie lewym okiem uniemożliwione jest przez masywny osad barwnikowy pozapalny, leżący na przedniej torbie soczewki w osi widzenia do bliży. U. Ś. jest osobą niezdolną do pracy.

U. Ś. ma problemy z odczytaniem rozkładu jazdy na przystankach. Nie jest w stanie czytać książek, ani gazet. Samodzielnie przygotowuje sobie posiłki i wykonuje inne czynności samoobsługowe. Sama sprząta. Syn pomaga jej w robieniu zakupów.

Niepełnosprawność umiarkowana ma charakter okresowy, tj. do dnia 20 października 2019 r. (5 lat od dnia 20 października 2014 r. - data powstania niepełnosprawności), co związane jest z możliwością usunięcia w tym okresie mętniejących soczewek i jednocześnie osadów barwnikowych z ich przednich torebek oraz z możliwością poprawienia widzenia ostrości z bliska.

Dowód: opinia biegłej sądowej z zakresu chorób oczu – k. 25-26, opinia uzupełniająca biegłej sądowej z zakresu chorób oczu – k. 66, opinia uzupełniająca biegłej sądowej z zakresu chorób oczu – k. 100, zeznania odwołującej – k. 86-87; dokumentacja lekarska zgromadzona w aktach organu;

U. Ś. cierpi na okresowy zespół bólowy kręgosłupa i stawów na podłożu zmian zwyrodnieniowo – dyskopatycznych bez cech uszkodzenia układu nerwowego i istotnego ograniczenia funkcji narządu ruchu oraz cech mielopatii szyjnej. U. Ś. nie jest osobą niepełnosprawną w zakresie narządu ruchu lub układu nerwowego.

Dowód: opinia biegłych sądowych z zakresu neurologii o ortopedii – k. 46-49, dokumentacja lekarska – k. 42-45, dokumentacja lekarska zgromadzona w aktach organu;

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się w przeważającej mierze zasadne.

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.11.127.721 z późn. zm.) rozróżnić można trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 1 ustawy). Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (art. 4 ust. 2 ustawy). Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne (art. 4 ust. 3 ustawy).

Standardy w zakresie kwalifikowania do poszczególnych stopni niepełnosprawności uregulowane zostały w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (t.j. Dz.U. 2015.1110). Zgodnie z ww. rozporządzeniem niezdolność do pracy oznacza całkowitą niezdolność do pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu (§ 29 ust. 1 pkt 1), konieczność sprawowania opieki - całkowitą zależność od otoczenia polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem (§ 29 ust. 1 pkt 2), konieczność udzielania pomocy, w tym pomocy w pełnieniu ról społecznych – zależność od otoczenia wymagającą wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 29 ust. 1pkt 3), czasowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – konieczność udzielania pomocy, o której mowa w § 29 ust.1 pkt 3 w okresach wynikających ze stanu zdrowia (§ 30 ust. 1 pkt 1), a częściowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o której mowa w § 29 ust. 1pkt 3 (§ 30 ust. 1pkt 2), istotne obniżenie zdolności do wykonywania pracy - naruszoną sprawność organizmu powodującą ograniczenia w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżające wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną (§ 31 ust. 1 pkt 1), ograniczenia w pełnieniu ról społecznych - trudności doświadczane przez osobę zainteresowaną w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm społecznych, jako skutek naruszonej sprawności organizmu (§ 31 ust. 1 pkt 2), zaś możliwość kompensacji ograniczeń - wyrównywanie dysfunkcji organizmu spowodowanej utratą lub chorobą narządu odpowiednio przez przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (§ 31 ust. 2 rozporządzenia).

W rozpoznawanej sprawie poza sporem pozostawało, iż wnosząca odwołanie jest osobą niepełnosprawną, spór dotyczył natomiast stopnia niepełnosprawności. U. Ś. kwestionowała bowiem zaliczenie jej przez Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w S. do lekkiego stopnia niepełnosprawności wskazując, iż jej stan zdrowia skutkuje wyższym stopniem niepełnosprawności.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym przede wszystkim dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu chorób oczu potwierdził co do zasady stanowisko odwołującej. Biegła sądowa wskazała, iż odwołująca z uwagi na wyżej przywołane schorzenia natury okulistycznej nie jest zdolna do pracy. Zarzuty do przedmiotowej opinii wniósł organ, który wskazywał, iż za osobę o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności uważa się taką osobę, u której ostrość wzroku w lepszym oku po korekcji jest równa 0,1 lub gorsza, bądź też pole widzenia w lepszym oku zawężone jest do 30 stopni lub bardziej. Organ wskazał również, iż o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności decyduje konieczność pomocy lub opieki innych osób, a taka przesłanka w przypadku odwołującej nie występuje. W ocenie Sądu ww. zarzuty nie mogą się ostać. Po pierwsze, jak wprost wynika z językowej wykładni ww. art. 4 ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, do zaliczenia do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wystarczające jest stwierdzenie niezdolności do pracy – oczywiście przesłanka ta może wystąpić łącznie z przesłanką czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, ale nie musi, o czym przesądza użycie spójnika „lub”. Po drugie – jak stanowi §32 ust. 1 pkt 4 ww. Rozporządzenia przy kwalifikowaniu do wszystkich stopni niepełnosprawności bierze się pod uwagę zakres naruszenia sprawności organizmu spowodowany przez choroby narządu wzroku, w tym wrodzone lub nabyte wady narządu wzroku powodujące ograniczenie jego sprawności, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym do 0,3 (a nie 0,1) według S. po wyrównaniu wady wzroku szklami korekcyjnymi lub ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w granicach 30 stopni. Sąd zgadza się przy tym z opinią biegłej, iż przy zaliczaniu do stopnia niepełnosprawności istotne są również inne parametry, takie jak ostrość wzroku do blizy, czy – występujące u odwołującej – nieprawidłowości w postaci czarnej kuli przed okiem lewym, która dodatkowo utrudnia widzenie z bliska. Nie można przy tym tracić z pola widzenia, iż ww. §32 Rozporządzenia nie określa ścisłego katalogu wszystkich możliwych naruszeń sprawności organizmu, a wskazuje, jakie naruszenia zawsze należy brać pod uwagę. Pozostaje to zresztą w związku z ogólnym założeniem, iż sam fakt występowania danej jednostki chorobowej nie jest kryterium wystarczającym do uznania niepełnosprawności. Dopiero naruszenie sprawności organizmu w wyniku występowania danej choroby skutkujące niezdolnością do pracy, zdolnością do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej, utrudniające w sposób istotny pełnienie ról społecznych lub samodzielność na poziomie indywidualnym może być podstawą do uznania stopnia niepełnosprawności, w zależności od wymiaru ograniczeń związanych ze schorzeniem.

Organ podniósł, iż odwołująca nie wymaga zajęć rehabilitacyjnych, stałej obecności lekarza specjalisty, odpowiedniej szerokości ciągów komunikacyjnych i przystosowanych pomieszczeń sanitarnych, a w konsekwencji nieuzasadnione jest wskazanie, że wymaga zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej. Zaznaczył również, że przystosowanie stanowiska pracy polega na dostosowaniu warunków i metod pracy, jak również parametrów oraz struktury urządzeń i narzędzi wykorzystywanych w procesie pracy do warunków psychofizycznych zatrudnionego na nim pracownika, tak aby zapewnić mu optymalne funkcjonowanie. Sąd zgadza się z tym argumentem, stąd też nie ustalił, iż odwołująca może wykonywać pracę w warunkach pracy chronionej. Powyższe przekonanie oparł na zdecydowanym twierdzeniu biegłej, iż odwołująca nie jest zdolna do pracy ani na otwartym rynku pracy, ani w zakładzie pracy chronionej. Co prawda biegła nie wykluczyła, iż odwołująca byłaby w stanie zaadaptować się do pracy w skróconym wymiarze czasu pracy, jednocześnie podała jednak, iż w jej ocenie – jako okulisty – U. Ś. jest niezdolna do pracy również w warunkach pracy chronionej. Należy również zauważyć, iż skrócenie czasu pracy jest konsekwencją pracy w warunkach szczególnych, a nie odwrotnie.

Wszystko powyższe - przy uwzględnieniu nadto, iż biegła to wysokiej klasy fachowiec o wieloletnim doświadczeniu zawodowym, wieloletnim doświadczeniu orzeczniczym i specjalności odpowiedniej do schorzeń odwołującej się znajdujących potwierdzenie w złożonej dokumentacji medycznej - nakazywało uznać jej opinię za rzetelną i wiarygodną, a w konsekwencji podzielić zawarte w niej wnioski nie znajdując podstaw do ich kwestionowania. Sąd przyjął również, iż umiarkowany stopień niepełnosprawności ma charakter okresowy, tj. do dnia 20 października 2019 r. (5 lat od dnia 20 października 2014 r. - data powstania niepełnosprawności), co biegła uzasadniła możliwością usunięcia w tym okresie mętniejących soczewek i jednocześnie osadów barwnikowych z ich przednich torebek oraz z możliwością poprawienia widzenia ostrości z bliska.

Sąd nie znalazł również podstaw do kwestionowania opinii biegłych sądowych z zakresu ortopedii i neurologii, wydanej po zapoznaniu się ze zgromadzoną w aktach dokumentacją medyczną. Wniosków tej opinii nie kwestionowały przy tym same strony.

Sąd nie przychylił się natomiast do zgłoszonego w toku procesu wniosku o ewentualne zaliczenie odwołującej do znacznego stopnia niepełnosprawności. Jak już wskazano ustawodawca wiąże znaczny stopień niepełnosprawności nie tylko z niezdolnością do pracy, ale także z występującą łącznie koniecznością stałej lub długotrwałej opieki w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Powoływana na początku rozważań ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawiera dodatkowo definicję niezdolności do samodzielnej egzystencji warunkującej zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności. Zgodnie z treścią art. 4 ust. 4 tej ustawy niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację. Niewątpliwie sytuacja taka nie ma miejsca w przypadku odwołującej, w szczególności, iż z jej zeznań wynika, że w ww. obszarach pozostaje samodzielna.

Mając na uwadze powyższe Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżone orzeczenie w sposób wskazany w punkcie I wyroku oraz, w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., w punkcie II wyroku oddalił odwołanie w pozostałej części jako nieuzasadnione.

O kosztach orzeczono zgodnie z treścią art. 98 k.p.c. statuującego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Odwołująca co do zasady wygrała niniejszy proces, a w związku z reprezentowaniem jej przez profesjonalnego pełnomocnika - adwokata na koszty procesu złożyło się wynagrodzenie tego pełnomocnika ustalone na podstawie §12 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – obowiązującego w dniu złożenia odwołania (24 marca 2015 r.)

ZARZĄDZENIE

1. (...),
2. (...),
3. (...).

14 kwietnia 2017 r.